

lehet enda händelse är med denna här den mornings
Anor i en enda moln inga förtur

manliga häm ur vallk adalhjärta
med vallk adalhjärta

Jämmer för stora värden i allt vallk vall
Adalhjärta som aldrin vallk vall

Adalhjärta som aldrin vallk vall

Adalhjärta som aldrin vallk vall

Litterär Tidning.

Nro 89.

Onsdagen den 6 November.

1839.

II. VÄLLUSTEN.

På vänster hand gdr in en vik. Det blir ett vänstermöte.
En öppen famn hon synes lik och lik ett kärligt sköte.
En nymf i säsven sitter schön. Förtjusande hon myser.
Ed tjuvar Luna, hvit som snön, då mellan löf hon lyser.

Lik en rundad bugt af näckens

Gula blommor öfverfull,

Så kring runda skuldror svalla

Lockens floder utaf gull

Undra ej att sådant löje

Smycker dessa läppar små

Salig känner sig den ene,

Att den andre kyssa fd.

Ed han blickar, som den stjernan,

Hvilken sednast nedergick,

Venus bor i denna stjerna,

Venus uti denna blick.

Hur du sett omkring ett roder

Drifvor utaf skum på sjön!

Vore de i bilder gjutna,

Vore de en bild af män.

Som uppå den gröna vägen

Svanor två med purpur näs,

Barmens svanor, illa dolde,

Glänsa ur den gröna säf.

Opp och ned kring nymfen dyka

Djupets kupidoner små,

Uti hvita ögonbindlar,

Plaskande med vingar bld.

Men ifrån Sirenenas läppar

Klingar nu en röst, så skön

Som en flöjtton, när den ljuder

Tränsadfull utöfver sjön,

Sirénsången.

Kom skönaste yngling och räck mig din hand
Och följ mig hit inuti lunden!
Här vilja vi vandra på glimmande sand
Och hvila på grönskande grunden.

Här bygger oss vassen det tätaete hud
Och svalkar de brinnande kyssar
Och susar och sjunger. Det sjungande sva
I himmelska drömmar oss ryssar.

Ack, aldrig du finner på stormande stig
En himmel så salig, som denna.
Hvar finns det en sällare? Nämnden för mig
Den himmelen lyster mig känna.

Hvar plockar du rosan så röd, som du den
På de leende läpparna plockar?
Hvar bryter du liljorna hvitare, än
På de blomma kring hjertat i flockar?

Ed stadna, o stadna i sällhetens land
Af blommande bojorno bunden!
Kom skönaste yngling, kom räck mig din hand
Och följ mig hit inuti lunden. — — —

Ingen flyr.
Nägre blindvis och hufvudstupa
Störta sig ned uti vägorna djupa,
Vallnet yr.

Ur sin hand
Släppa de öfriga dran i yra.
Sträcka sig, glömske att ro eller styra,
Hän mot land.

Då kommer snabb en vind, och mastens svanor
Söd sina vingar ut, och innan kort

*De frälsta jullar dra med segerfanor
Ifrdn den vilda tummelplatsen bort.
Men viken fylls af nödrop skratt och kvimmel,
Och fraggan frustar fräsande mot himmel.*

O. F.

Om Brudar.

Det tyckes som wid bröllop, afseende blifvit hos os af älter sastadt wida mera wid bruden än wid deh man, då alla benämningar wid denna högtid, härleda sig från bruden, till och med siefwa ordet bröllop, som är ett försämradt uttal af brudlopp d. w. s. brudfärd, åtvensom brudgum enligt gamla nordiska språket bergher brudkarl; deras följestagare till kyrkan kallas brudsvinner, brudtärnor, brudskaran; vigseln benämnes, i handboken, brudwigsel, och om den ej förrättas i kyrkan får det för tillfället upprättade altaret namn af brudstol; de höga granar allmogen i sine bröllopsgårdar högtiden till prydnad uppreser, hetta brudgranar; och brudparets gemensamma rum är brudkammare. Dessa och andra benämningar, såsom t. ex. brudvåban, som, då den åtundas, hålls öfver båda contrahenter: naz brudsflor, hvilka i wijsa afslagsna orter brukas när brudtåget ej händer fram till brudehuset från kyrkan förrän hymningen inbrutit; och tydligast ordet brudstål, ett collectift uttryck för brudfärdens högtidslighet, wisa att bruden blifvit ansett som hufvudpersonen. Också framträder hon så präktigt klädd som möjligt, under det brudgummimens drägt merendels är helt enkel. Men så är och bröllopsdagen en wiktigare dag för bruden, som, wida mer än mannen, förändrar sin existence genom sitt gistermål, i det hon lemnar sin faderneboning för att öfverläga den husliga omvärdnaden af ett nytt, ett eget hem; och hemmet är quinnans werld; det är derföre vilitigt att hon åras såsom dagens drottning, och såsom sådan smyckas med dessa hedersprydhader, dem hon blott engång i sitt lif får båra, frans och krona. Dock, när den sednare, såsom på wijsa orter är sed, begagnas af sifwer (tillhörig kyrkan och uthyrd för tillfället) måste bruden finna sin krona tung, om än lysande för andras ögon. Mera paßande är en simpel krona af lingooris, den af våra egna wexter, som genom bladens form, färg och glans, och genom sin ständigvarande grönska, mest liknar myrten. Denna är wiserligen finare och wackrare, men — den är här en Orangeriswert, medan lingoiriset kläder alla våra skogsbackar. Gerna updrager emellertid hvarie flicka, som har tillfälle dertill, en myrtentelning i sitt fönster, till framtid begagnande eller till wänners tjenst; och deri gör hon rätt. Skön är i sanning den på brudens hufvud sastade enkla myrtenkronan, sikt hoppet, frist och grön, med den deriflän hvarje hals och armar (men aldrig öfver ansigtet!) nedfallande snöhwita brudsbljan, symbol af själens renhet och oskuld; en vändligt wackrare bild, än det eldröda dok, hvarmed den Romerska bruden var hösjd, ware sig det skulle beteckna hennes brinnande kärlek eller, såsom andre mena, hennes glödande blygsamhetsrodnad. Dessa Söders passionerade känslor, altsför häftiga att båra synas, och till hvars fördljande bruden måste beslöja sitt anlere och hela sin person, kunna de väl iemoteras i vrde och behag med den Nordiska brudens sansade omber, synbar i de ärla hållning och obesländade auletsdrag

— Päminnom os härwid den store Skaldens sköna tankel
"Lugnt och blygsamt som en brud sin krona,
Du ditt vrde bar."

En omständighet må här armärkas, som ej saknar sin betydelse: det synes nemligen vara de Germaniska folken förbehållt, att hafwa sattat begreppet af brud, ty de hafwa eitt namn dersör, då deremot ett sådant saknas i de språk som härstammer från Latinet. Så t. ex. begagnas i Transylvanien för ordet brud, ömsom fiancée, nouuelle mariée och épousée, hvilka likwäl betyda fästmö, nysift och wigd, således icke egenligen brud; de afse tiden före och efter men ej siefwa bröllopshögtiden; samma förhållande som med det Latiniske Spousa och nova uppata, eller det Italienska fidanzata och sposa. Detta tyckes wisa att Söders nationer aldrig fått den wigi wid, och betygat den heder åt, brudens person, som de Nordiska. Wäl lesde en Romersk Hustru — (Matrona, ett hos Nomarne, ej såsom numera hos os, lösligt namn, utan wördadt, såsom vårt Hustru) — den der sina pligter wäl uppfylde både såsom maka, moder och matmoder, wäl lesde hon i högt anseende bland de sina: men den Nordiska bruden åtnjuter redan på sin bröllopsdag, innan hon träd i utsnring af sina ålligganden som hustru, alla beidersbewis och aktningsbetygelser såsom brud. Om hon också sedan får vara sin man undergifwen, om hon ej åtnjuter den altsör vidsträcka frihet som Italiens gifta quinnoz utan klarar tilllegna sig, om hon ej känner till det chevalesta galanteri som hembäres Syd-Europas Skönheter, har hon ju en rik ersättning i ågandet af en sann aktning, grundad på dvgd och sannt vrde, en aktning som Germaniens folkslag redan tidige märktes hvja för quinnan. Altid har denna aktning gått hand i hand med goda seder, beredt individers trefnad och samhällens styrka: måtte detta dyrbara arf efter våra sader ej af os wanvärda! — "Ehret die Weiber!" manar os den herrliga Mästaren och sitt idremål världiga Sång som den oödlighe, Schiller egnade Quinnans vrde; ja, öra ske quinnan ej blott unga blomstrande flickan, ej blott bruden i sin vrednad, ej blott hufmodren i sitt hem, nej, hvarje quinna, af sannt quinliga egenskaper, äger rätt till beundran, världnod och pris. Huru sant och skönt uttar sig ej en ädel "Skald med lager, fransad tunning" (till Fruntimren wid en Medo. Doc. Promission i Åbo).

"Hvarsör nämnus du, ålfansvärda kön,
"Blott det Wackra, ej det Goda hellef!
"God är Engeln, dersör är han sön.
"Nosen wißnar: Godheten, ju älde,
"Blir ju mera kön." — — — — —

"Sköna! Goda! I till hvilkas kön
"Ej blott Gratier och Sångmör hörta,
"Men och alla Dygder, som os göra
"Lifvet ljus, och siefwa sorgen kön:
"O, er ömhet, mer än konsten, säker
"Hjertat nar, och med en blick blott läker." —

Samma af os alla kända och ålstade Skald vänder sig i ett annat poëm till en brud med följande ord:

"Brud! huc skönt det nominer är;
"Nomin, som alle förtklärar.

"Alt kring bruden blommor bär — — —
 "Och med tiden hwälswer sig
 "Till en aftonstjerna
 "Glädjen, som nu helsar dig
 "Såsom morgonstjerna.
 "Skön som brud, du blir det mer
 "Såsom mor och maka,
 "Skön är Gunnar siel, som ler
 "Då hon ser tillbaka".
 Vi hoppas ej behöva anhålla om tillgift för uprepandet
 af dessa så innerligt ålfsliga, så wackra sanna, verser.

I vitterheten tyckes det eljest, som ett eget olycksöde, en enda af melancholi och qual, hvilade öfwer namnet Brud. Det kan ej här vara frågan om de brudar, som i de flesta romaner der allt går väl, uppå på sista sidan, efter mångabanda genombängna vidrigheter, hvarigenom det lyckliga slutet bliver desto mera gladt och oväntadt. Men då Författare walt tizn af Brud å ett vittert werk, har detta, utmärkt af hänskrande känhet och rörande behag, alltid warit af den mest sorgliga art och berättelsens utgång högst tragisk. Walter Scott's The Bride af Lammermoor, denna självskakande målning af en ädel åtsall, twenne ålständne hjertans sönderslitande skilsmäss, den olyckliga brudens silla waninne, ledande till ett blodigt, olyckssättet slut; Schiller's Die Braut von Messina, der twenne bröders passionerade kärlek till ett och samma föremål, som upptäcktes vara deras egen syster, vällar olyckor, död och undergång öfwer hela deras hus; Goethe's Die Braut von Corinth, en fasansfull spökseen, der den döda bruden, som, ehuru tillgivnen hedendomen och sin älskare, blifvit uppsörad åt en misförstådd Christendom, twinzad att antaga slöjan, och af sorg deröfver afsliden, nu besöker sin från en resa nytt återkomme, fördne ifredede brudgum, finner honom okunnig om de timade händelserna, och i det hon förstar efter ständigt nya offer, drager honom genom försökelsens konster med sig i förderwei; Byron's The Bride of Abhados, hvad man med fält må kalla "a mournful tale," hvari den beflagansvärda brudens lidande ej föreltar att väcka en djup medkänsla i hvarje brösz; Bruden af Miss London, öfversatt af Franzén, der ännu utgöres af en ung bruds försömnande ur bröllopslaget, i det hon på stämt gått att gömma sig i en stor kista, hvars tunga nedfallande lock inneslöt den arma, förgäves eftersökt af de sina, aldrig af dem återsunnen, utan först då ett annat sågde efter många år ville flyta den murkna kistan, brast den i stycken och företedde beuranglet ännu beprydt med sina brudliga smycken; widare, Lejonbruden, hvars sorgliga öde af Chamisso och Böttiger blifvit besjungen; Die Braut im Sarge (af Lann?); Die Gletscherbraut, m. fl. — alla sköna, alla hemsta och sorgliga, alla af ett rysligt slut.

Ester dessa dystra bilder af Faldernes olyckliga brudar, vilje vi tala några ord om lyckliga brudar i werkligheten, och Gudilos! merendels ser man dem der rätt njuda med sin värld. Huru behagligt läter det icke, att "stå brud", som det heter! — Ett talesätt, som för öfrigt i anseende till sin glada betydelse utgör ett märkligt undantag från andra såda' sätt, med en eller två framfär, genom val ständsvis eller allmänna val. — Om Unionsregeringen, des norriska politisk

hä något som ej är roligt: t. ex. så examen, så till anstöde, så tjuvstraff, så kyrkstraff; ja till och med blott att få på vakt, så bakhå wagnen, så under färlan, så under toffeln, så rådlös, så uteslängd (då man ej har portmycket i fickan), så i skul öfwer öronen, så sitt fast, så i flicker, — allemans mindre angenäma sätt att få. Finnes det ätven andra, mera formänliga, kan man vara vis på att de hafwa nära till hands en ledsam motsvarighet; lyckas man att "stå väl" hos en, så kanske man "står illa" hos en annan; om det är godt att "stå i gunst" hos den mäktige, kan det väl snart förändra sig derhän, att man om en tid räkar "stå i ond," som är altsör svart; man säger oftare "står sig slätt" än "står sig väl" och så obetydligt det är att "stå i stort anseende" för dygder och förtjenster, likaså ångsligt är det att "stå i elakt rykte" för fel och laster. — Dock, det existerar ännu utom så brud och brudgum, ett dylikt talesätt som ej får föras till osvannända obehaglighetscategory: jag menar "står fadder," som alltid bör anses såsom ett lika dyrbart som välgiltigt updrag, om än i vårt flygtiga tidehvarv det skulle vara någon fara att man börjar betrakta sin befattning härvid såsom en blott formalitet, och i följd deraf torde finnas benägen att glömma sitt dyra answär. Hwad den tillfredsställesse angår, hvarmed man står fadder, kan den wiserligen minskas genom åtskilliga omständigheter, såsom t. ex. om barnet icke striker, blifwa senar na ledsna och tro att det ej fallit lesva längre; striker det altsör häftigt, uppkärt ett mynt bekänner huru det må tyckas är presten ung och ovan, tycker man sig just se huru latt han kundt slappa den sälla, och medgivnings mäste, att det wäre icke roligt vara med om sådant hände, ätven om det ej wäre så illa som uti den gamla prehistorien, enligt hvilken presten skulle hafta räkat slappa barnet i lyckolivet, så att det nosurtligvis slog ihjal sig, hwarefter han sagt: "Tag hit ett anat, det förra duger ej mer."

(Sorts, o. s. n. g.)

Litteratur.

Nöste ur ett Svenskt statsfängelse. Om
 ställningar och förhållanden. Sept. 1839. Stockholm. 1. 8
 Vol. (12 fl. Blo för mycket).

Denna skrift liknar sira äldre syskon i lekande och pikant fil och oesterhämlig flicklighet, att säga de mest bitande sagor på det indirekta sätt, t. ex. genom stycken ur historien, som kunna tillämpas på närvarande förhållanden. Den är för öfrigt mindre bitter, än de föregående, utom mot greswe Ancharsvärd, som på allt sätt kittlas af skiletten. Innehållet är följande: Om de föra kategorien: oesterriätligheit, framid, nationens mån och neutrino. Om förmånen af abdicationer, innan man blir förekommen. — Om Koalitionen, samt statsrådet Åkerbloms, f. d. statsrådet Nordins och greswe Ancharsvärd's statsmantrahövð och regenskaper. Analys om norriska grundlagen, jämförd med den svenska. (Den svenska tillstår ej i ar del mot konungens gerningar, hvilket den svenska gör. Kongliga prinsat ansvara i Norge blott för Konungen, i Sverige är de underkastade lagar etc.) — Om olika representations- sätt, med en eller två framfär, genom val ständsvis eller allmänna val. — Om Unionsregeringen, des norriska politisk

och många orsaker till Norges flod. Om de båda rikenes utrikes handel. Norrmännens förhållande till sin konungamagt och till Svenskarne. — Om katholiken proselytismakeri i Sverige. — Recys af svenska riksrättens personal vid instundande riksmöte. — Candidate till en svensk fosterländsk consell. Omdöligheten för Sprengporten att uppdroga bland opposition under Brahesta regimen. — Excellensimus och sidoinflystet. Om spänningar mellan Nerman och Överståthållaren. Konungens uppvisning och närmaste omgivning. Behovet och färet för en total ministärbrandring, med afeende på 106 och 107 § af Regeringsformen. Utkast till operationsplan vid riksdagen 1840.

Svensk Litteratur i September.

Tillgränslårobok i Italienska Språket efter de nyaste och bästa språklärör. St. 2 Rdr.

May Samtalsönsningar på Engelska och Svenska. St. 20 f.

Kissling Franska stilbönningar St. 21 f. Filén Lårobok i Tyssa Grammatiken. Jönköping 20 f. Öberlander Lårobok i Tyssa Språket. 2 Uppl. St. 20 f.

Luthers Kyrkopostilla, övers. af Borg. 3 Uppl. Lund. 4. 32.

Schorlaus Predikanter. Tredje Bandet. Lund. 3.

Ljungberg Predikanter. Två Delar. St. 3. 32.

Mellin W. f. Den Christl. Predikoren. 9, 10, 11 h. St. 24 f.

Thomander Prediken vid MagisterPromotionen i Uppsala. Lund. 8 f.

Gagner Strödda Betraktelser uti andeliga ämnen. 4 Håften. 2. Uppl. St. 32.

Boader Philosophemor. 1 h. St. 32 f.

Abbott Moderhemmet. Övers. af Wensjö. 2 Uppl. 32 f.

Wallenbergs Skrifter. I Förlagsforeningens Klass. Klasse.

Nicanders Saml. Dikter. 2 Häftet. 28 f.

Miniaturmöbl. Två h. 16 f. St.

Sångstycken ut Operor. St. 1. 8.

Ingelman Åsknatten. Skaldespecke. 4 f. St.

Blumeurs, Aeneis. Övers. af Stjernholpe. 3 Uppl. Dreb. 1. 16.

Hallenreuz Latin säng öfver Hegelensbild. St. 16 f.

Mötet på Lundagård och Eternellen af Göts. till Nostwan. Titlar vid Löberöd. St. 16 f.

Gouvernören från Paris. Svenskt original. St. 24 f.

Liess Noveller. Övers. 2 Delar. St. 1. 16.

Shakespeare och hans männer i Kabinetts Bibl.

Romantiska Berättelser af Belani i läseBibl.

Almquist Menniskoslägters Saga. 1 h. St. 24 f.

Guerikes Handbok i Kyrkohistorien. 1 h. Dreb. 1. 8.

Tennemann. Wendt Grunddraget af Philosophiens Historia. St. 1. 16.

Bihang till Frithiofs Saga. 2 Uppl. St. 3. 32.

Wassers Om Borgå Landdag och Finlands ställning 1812. Ups. 20 f.

A. Gredells Handlingar rörande Sveriges Historie. 2 Delen. St. 2. 32.

Hartmann Lårobok i allm. Geografi. 10 Uppl. Lund. 1. 24.

Björkmans Geografisk Handbok öfver Gamla Världen. 1 Delen. St. 44 f.

Världsomseglatren. VII B. 1. h. 16 f.

Zimmermanns Jorden och dess Innelande. XIII Delen. St. 2 Rdr.

Brunius Antiquarist och Arkitektonist resa. Lund. 2 Rdr.

Sverige framställdt i Teckningar. XX. XXI. XXII. h. 22 f. St.

Almuni Strödda anteckningar, ang. Jönköpings Stad och dess omgivning. 40 f.

J. E. Wikström Översigt af Stockholmsstrakteas naturbestämmelser. I delen. Förra Delen. St.

Niessander Minnen från Södern. 2 delen. Dreb. 2. 24.

Sismondi Studier öfver de fris fölkens Statsförändring. Övers. Dreb. 2 Rdr.

Hufeland Euchairidion Medicum. övers. af Lundberg. 4 Häfte. St. 1. 24.

Handbok i Skräckkonsten. St. 5 B. Subs., 6 B. för Kämpare.

v. Zweigbergk Lårobok i Räkenkonsten. St. 1. 8.

Hazelins föreläsningar i Krigskonsten. 1 D. 3 Rdr.

Drake Elementar Cours i Harmonilärnan. I. St. 1 Rdr.

Mönsterbord. 2 och 3 Dmgången. St. 36 f.

Folksskrifter af Almquist, Lundeqvist och Melin.

Schele Minnen ut Napoleon's Lesnad. (Lichogn.) h. 29. 30. 4 Rdr.

EOS

tryckes nästa år i Upsala, med nya stilar och upptäger då äfven Ecclesiastik-Underrättelser från hela riket. Priset blir äfven då 5 Rdr Beo för året.

Gefle, hos A. P. Landin 1839.